

Umeå universitets yttrande angående EU:s ramprogram för forskning och innovation (U2025/01586)

Umeå universitet har av Regeringskansliet inbjudits att yttra sig om Europeiska kommissionens förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation samt det tillhörande specifika programmet för dess implementering (U2025/01586). Remissen har hanterats av Enheten för forskningsstöd och samverkan och stämts av med Universitetsledningen. Umeå universitet välkomnar möjligheten att lämna synpunkter på förslaget till det nya ramprogrammet för forskning och innovation, Horisont Europa 2028–2035 (FP10). Vissa delar av förslaget känns igen från tidigare program, men det innehåller också nya element och flera omstruktureringar.

Enligt kommissionens intentioner ska programmet ”skala upp det som fungerar, förenkla det som är möjligt och fokusera investeringar där Europa behöver dem mest”. Vi ser positivt på denna inriktning och anser att förslaget rymmer flera viktiga förstärkningar för europeisk forskning och innovation, men också delar som behöver förtydligas och utvecklas för att säkerställa långsiktighet, transparens och deltagande från ett brett spektrum av aktörer.

Umeå universitet vill i detta remissvar belysa styrkorna i förslaget, men också de utmaningar och risker som vi bedömer bör hanteras i de kommande förhandlingarna, särskilt i relation till excellens, forskningsfinansieringens organisering, samt synergier med nationella och regionala satsningar.

Fråga 1: Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka excellent europeisk forskning och innovation?

Ja. Vi bedömer att förslaget, särskilt genom pelaren *Excellent forskning* och den ökade budgeten, skapar goda förutsättningar att stärka europeisk spetskompetens. Excellens måste dock fortsatt vara den överordnade principen. För att attrahera världens ledande forskare och bygga en långsiktigt stark forskningsbas är det avgörande att ERC och MSCA förblir oberoende, transparenta och starkt finansierade. MSCA-projekten bör även framöver vara *bottom-up* och inte styras mer uppifrån.

Fråga 2: Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka synergier mellan europeisk och svensk forskning och

innovation?

Ja, förslaget har stor potential att främja synergier. Viktigt är dock att dessa synergier utformas på ett transparent och långsiktigt sätt för att säkerställa förutsägbarhet för svenska aktörer.

Vi ser positivt på synergier med olika EU-instrument, såsom partnerskapen och den nya National and Regional Partnership Fund (NRP).

Partnerskapen behöver bli mer överskådliga, transparenta och tillgängliga för alla forskare med relevant expertis för att få önskad synergi. Dessutom genom samverkan med regionala och nationella finansieringskällor – exempelvis ERUF – kan mervärde skapas, särskilt genom regionernas arbete med smart specialisering (S3).

Fråga 3: Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka samarbete mellan akademi och privat sektor?

Ja, vi bedömer att förslaget stärker samarbete mellan akademi och näringsliv, bland annat genom pelaren *Innovation* samt *Konkurrenskraft och samhälle*. För att detta ska realiseras krävs dock att partnerskapen blir mer överskådliga, transparenta och tillgängliga för alla forskare och företag med relevant kompetens.

Det är särskilt viktigt att samhällsvetenskap och humaniora (SSH) ges en tydlig och dedikerad roll i FP10. Europa står inför stora samhällsutmaningar där den fulla potentialen av SSH ligger i dess förmåga att bygga broar mellan tekniska innovationer och social hållbarhet. Genom att integrera SSH stärks både konkurrenskraften och möjligheterna till hållbar tillväxt.

Vidare bör forskningsmedel inte öronmärkas enbart för universitetsallianser, utan tilldelas de bästa konsortierna, vilket stärker verkligt konkurrenskraftiga samarbeten.

Fråga 4: Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka det svenska deltagandet i ramprogrammet?

Ja, den ökade budgeten och breddningen av arbetsområden stärker svenska aktörers möjligheter att delta. Samtidigt är det avgörande att förenklingsarbetet blir reellt och gynnar deltagarna. Modeller som *lump sum* riskerar annars att försvåra för stora organisationer, inklusive universitet. Transparens och långsiktighet i arbetsprogrammen är särskilt viktigt för att svenska forskare och organisationer ska kunna planera sitt deltagande.

Fråga 5: Vilka delar i förslaget bedöms extra viktiga att värna respektive mota vid kommande förhandlingar?

- **Att värna**

- Excellens som överordnad princip.
- Stärkt finansiering av ERC och MSCA, med bibehållen *bottom-up*-karaktär.
- Transparens och långsiktighet i arbetsprogrammen.
- Arktiska forskningen (inte bara forskning om havsis och klimatprocesser), utan även de breda samhällsliga, ekologiska och teknologiska dimensioner som påverkar den arktiska regionen och som har direkt relevans för norra Sverige, Europa och världen
- Stärkt synergier med nationella och regionala finansieringskällor (ex. ERUF och NRP).
- Ökad inkludering av strategiska samarbetspartners utanför Europa, exempelvis afrikanska aktörer.

- **Att mota**

- Kortare arbetsprogram utan programkommitténs medverkan, vilket riskerar att leda till minskad transparens och långsiktighet.
- Öronmärkning av forskningsmedel för universitetsallianser på bekostnad av öppna konkurrensutsatta konsortier.
- Ökade administrativa bördor som följer av modeller som *lump sum*, om dessa inte förenklas väsentligt.

Yttrandet har fastställts av rektor Tora Holmberg efter föredragning av EU-expert Agneta Hånell Plamboeck

Tora Holmberg
Rektor

Expedieras till
Regeringskansliet